

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนภาวะ
บกพร่องทางความรัก

ผู้วิจัย : นางสาวอาษกร งามชาติ

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระสุธีธรรมานุวัตร (เทียบ สิริญาโณ), ป.ธ.๙, M.A., Ph.D.

: รศ.ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ, ป.ธ.๙, พธ.บ., M.A. (ปรัชญา),
อ.ค. (ปรัชญา)

: ดร.ชัยสิทธิ์ ทองบริสุทธ์, ป.ธ.๓, พธ.บ., M.A. (ปรัชญา), M.A. (จิตวิทยา-
ประยุกต์และการบริการทางจิตวิทยา), Ph.D. (จิตวิทยา)

วันสำเร็จการศึกษา :

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยน
ภาวะบกพร่องทางความรักนี้มีวัตถุประสงค์ ๑ ประการ ได้แก่

๑) เพื่อศึกษาภาวะบกพร่องทางความรักและการปรับเปลี่ยนภาวะบกพร่องทางความ
รักในจิตวิทยาตะวันตก ๒) เพื่อศึกษาภาวะบกพร่องทางความรักและการปรับเปลี่ยนภาวะบกพร่อง
ทางความรักในหลักพุทธธรรม ๓) เพื่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการ
ปรับเปลี่ยนภาวะบกพร่องทางความรัก

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะบกพร่องทางความรักตามทฤษฎีจิตวิทยาตะวันตก คือภาวะของ
ความต้องการความรัก ภาวะที่รู้สึกขาดแคลนความรักจึงแสวงหาเพื่อมาเติมตามความต้องการให้
เต็ม เป็นภาวะของความรักที่ไม่มีวุฒิภาวะ ต้องพึ่งพิงความสุขของตัวเองไว้กับผู้อื่น ไม่มีความเป็น
อิสระในตัวเอง การปรับเปลี่ยนภาวะบกพร่องทางความรักให้เป็นภาวะความรักที่ดี ซึ่งเป็นความรัก
ที่บรรลุดุสสยภาพในตัวเอง เป็นความรักที่มีวุฒิภาวะนั้น บุคคลจะต้องสร้างความศรัทธาให้เกิดขึ้นใน
ตัวเอง พยายามเอาชนะความยึดติดกับตัวเอง มีความเชื่ออย่างมีเหตุผล สามารถที่จะแยกสิ่งที่เป็น
จริงกับสิ่งที่คาดหว้งออกจากกันได้ ไม่มีความคิดที่บิดเบือนความจริง มีความมั่นคงทางจิตใจและ
เชื่อมั่นว่าตนเองสามารถสร้างภาวะความรักที่ดีได้ โดยใช้กระบวนการปรับอารมณ์ความรู้สึก ปรับ
ความคิด ปรับการกระทำ และปรับเป้าหมาย

ส่วนภาวะบกพร่องทางความรักตามหลักพุทธธรรมอธิบายได้ด้วยคำว่า “ตัณหา” ซึ่งมีความหมายถึง ความปรารถนา ความต้องการ จึงเกิดกระบวนการในการแสวงหา และยึดติดถือมั่น ในการครอบครองเป็นเจ้าของด้วยความหวงแหน โดยจำแนกได้ ๒ ประเภทคือ ภาวะบกพร่องทางความรักด้วยอำนาจของตัณหา และภาวะบกพร่องทางความรักด้วยอำนาจทิฐิซึ่งเมื่อกล่าวถึงในระดับปรมาตมก็คือจิตที่ประกอบด้วยโลกมูลจิตนั่นเอง และการอธิบายภาวะบกพร่องทางความรักในพุทธธรรมด้วยคำว่าตัณหา นั้นมีความหมายกว้างกว่าการอธิบายภาวะบกพร่องทางความรักในจิตวิทยาตะวันตก และการปรับเปลี่ยนภาวะบกพร่องทางความรักในพุทธธรรมนั้น จำเป็นต้องปรับสภาพจิตใจของบุคคลให้อ่อนโยน ปรับเปลี่ยนความคิดของบุคคลให้มีความคิดดีมีเมตตาต่อตนเอง และผู้อื่น ไม่คิดเบียดเบียนหรือคิดร้ายทำลายตนเองและผู้อื่น มีความเห็นที่ถูกต้อง เข้าใจในกฎแห่งกรรม หมั่นพัฒนาตนให้ดำรงชีวิตอย่างมีสติอยู่กับปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถสร้างความสุขทางใจให้กับตนเองได้ เมื่อบุคคลปรับสภาพจิตใจให้อ่อนโยนมีเมตตา มีความสุขสงบได้ ก็นำไปสู่ความรักที่ดีงาม แสดงออกทางกายและวาจาที่เปี่ยมด้วยเมตตา ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากจิตใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา เป็นภาวะความรักที่ดีงาม

เมื่อศึกษาองค์ความรู้ทั้งสองสาขาวิชาและนำประเด็นที่สอดคล้องกันมาผสมผสานเพื่อบูรณาการร่วมกัน ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ การปรับเปลี่ยนภาวะบกพร่องทางความรักเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักการของจิตวิทยาตะวันตกเป็นกรอบ คือ การปรับอารมณ์ความรู้สึก การปรับความคิด การปรับพฤติกรรม และการปรับเป้าหมาย และนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการร่วมกับหลักการของจิตวิทยาที่เป็นกรอบนั้น โดยการนำบุคคลให้กลับมาใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบัน และนำกุศลธรรมมาแทนที่อกุศลธรรม เพื่อปรับเปลี่ยนความรู้สึกทางลบให้กลายเป็นบวก การใช้กุศลโอบายในการระงับความโกรธเคือง เพื่อให้เกิดความคิดให้อภัย รวมทั้งการปรับเปลี่ยนความคิด ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ไม่มีความคิดที่บิดเบือน สามารถปรับเปลี่ยนความคิดที่เป็นไปในแง่ลบ ซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกเชิงลบ เกิดความคิดในแง่บวก ซึ่งเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้สึกเชิงบวก และนำหลักคำสอนไตรลักษณ์ และการอธิบายตามเหตุปัจจัยในพุทธธรรมมาบูรณาการให้เข้าใจ สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงอย่างผู้ที่เข้าใจธรรมชาติว่าสิ่งต่างๆนั้นล้วนมีความเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดา ไม่สามารถคงสภาพเดิมได้ตลอดไป เพราะทุกอย่างในโลกนั้นไม่มีตัวตนที่เที่ยงแท้ถาวร ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย เมื่อปรับเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุผลได้ แล้วย่อมเป็นปัจจัยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดพฤติกรรมที่ดีงามได้ต่อไป รวมทั้งปรับเปลี่ยนเป้าหมายจากการที่มุ่งเน้นสิ่งต่างๆเข้ามาหาตนเองให้ขยายขอบเขตในการเกื้อกูลเพื่อผู้อื่นด้วย เนื่องจากความปรารถนามุ่งเน้นที่ตัวเองย่อมจะส่งผลให้บุคคลประสบกับภาวะบกพร่อง

ทางความรักได้ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้มีขอบเขตขยายกว้างขวางแผ่ไปเพื่อเกื้อกูลแก่
ผู้อื่น